

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachr.,
Nuz. Angenfeld & Emmerle Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachr., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Erásbét-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifar
și învoială. — RECLAMR pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVII.

„GAZETA“ iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumără la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 283.

Brașov, Miercuri 22 Decembrie.

1904.

NOU ABONAMENT LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Ianuarie st. v. 1905

se deschide nou abonament, la care invităm
pe toți amicii și sprijinitori foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24
coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni
6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un
an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei
luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonarea se poate face mai ușor
prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Să fim frați!

De câte ori nu ne întâmpină
aci dintr-o parte, aci din alta escla-
marea: să fim frați! care este ca un
plastru ce-l poartă fie-care cu sine
pentru toate eventualitățile și care
acopere la moment o tăietură, o zgărie-
tură o sgrăbuntă sau un negel neestetic.
Să fim frați! ne dic și adversarii
noștri naționali, când ved, că sun-
tem măhniți și nu ne sfim a le arăta
indignarea noastră pentru faptele lor
despotice și neumane.

Să fim frați! auzim însă adese-
ori chiar de la cei de un sânge cu
noi, cari tocmai prin faptul, că ac-
centuează această dorință, dau a-se
cunoște, ori că se simt ei înșiși vi-
novați că nu au fost destul de con-
cilianți, ori că învinuesc sau bănuiesc
pe frații lor la cari se adresază, că
n'ar fi sinceri și cu inima deschisă
față de dânsii.

În această situațiune se află ad-
„pasiviștii“ față'n față cu frații lor
„activiști“, cari, urmând devisei de
a nu se astimpăra, sunt prea încli-
nați a bănuia pe cei dintâi, că ar
fi neconcilianți ba chiar ostili față
cu dânsii.

E foarte semnificativ în aceste
momente, că aripa cea mai extremă
de la Arad a activiștilor de legea
nouă este, care din incidentul con-
vocării „conferenței electorale“ va-
riază mai mult tema „să fim frați“,
se mergem mână 'n mână“, „se nu
ne împărțim!“

Dăr voi fraților și fărtaților ce
a-ți făcut de aproape trei ani încôce?
Fost'ați frați adevărați, mers'ați
mână 'n mână cu ceilalți și nu v'a
călărit nici-odată gândul rău, de a
vă împărți, sau desbina de ei?

Acastă întrebare fi-va în drept
ori-ce pasivist cinstit să o pună celor,
despre cari vorbim și cari ad-
mai că nu varsă lacrimi de dorul soli-
darității.

Cine au fost mai întâiu, cari
s'au „împărțit“ și din cei mai gro-
zavi pasiviști au ajuns să fraterni-
zeze cu Tisza și să ilumineze pentru
Kossuth?

Cine au fost aceia, cari strigau
în gura mare, că ei de aici încolo
vor să facă activitate și decă gro-
sul națiunei nu va voi să mergă
mână'n mână cu ei, se vor rupe de
el și vor risca o cavalcadă cu totul
separată?

Cine au fost aceia, cari înce-
pând cu ruptura, ce au causat'o în
sinul comitetului partidului național,
nu s'au mai astempărat până ce nu
s'au învrăjbit cu totă lumea din jurul
lor?

Cine a introdus în viața noastră
națională și politică cel mai detes-
tabil spirit de elică exclusivist?

Răspunde-ți, cine au bătut că-
rarea acestor necuviințe și imora-
lități față cu frații lor de un sânge?

De sigur că nu pasiviștii, cari
după atestatul foilor activiste n'au
făcut decât a persevera în starea lor
de „amortelă“ și „nelucrare“ atât
de durerosă pentru eroii „noului
curent“.

Ne pare rău, că suntem siliți
a constata acestea în momentele,
când organul aripei amintite „acti-
viste“ se împulă de a bombarda pe
frații lor pasiviști cu vorbe pline de
conciliațiune și de dragoste. Pote că
ar fi fost mai consult, se nu se prea
esofeze în direcțiunea acesta a solida-
rității, pentru care n'au avut niciodată
sens și simpatie, ca să nu deștepte
față cu sine înșiși bănuiele cu cari
întempină pe frații lor; căci nu se
pote ascunde intențiunea, care se
vede ca ghiarele pisice ce ies prin
sac, de a folosi o astfel de tactică,
pentru a-și pregăti teremul la viitoare
conferență electorală, de la care e-
roii și corifeii activismului asteptă
nici mai mult, nici mai puțin, decât
ca să le dea absolutoriu deplin pen-
tru toate câte le-au făcut în trecut
și le vor mai face în viitor.

Nici nu pare a avé această con-
ferență, în împrejurările cum s'a
plămădit, alt rol mai principal, de-
cât acela de a pune activismul în
picioare și a-i da brevetul de liberă
practică între Români, se înțelege
că numai și numai pe baza progra-
melor diferitelor fracțiuni activiste,
al căror număr după conferență de
sigur se va îndoi.

Să fim frați în înțelesul atins
mai sus, înseamnă însă a fi prietini
și încă bun prietini. Proverbul stră-
bun însă ne spune, că pentru-ca să
pota dăinui amicitia între doi sau
mai mulți, trebuie să fie între ei
tote în curat, să se scrie clar pe
ce basă stau și ce tovarășie au în-
cheiat.

Tocmai faptul, că acesta nu se
pote admite față cu factorii even-
tualii ai viitoare „conferențe electo-
rale“, este pentru acesta călcăiul
lui Achille.

Brașov, 21 Decembrie v.

Cestiunea fusiunii partidelor o-
poziționale maghiare. La alt loc al
foiei noastre reasumăm discursurile politice
ce s'au ținut din incidentul anului nou
gregorian. Din aceste discursuri rezultă,
că partidele opoziționale maghiare nu sunt

hotărâte încă a fusiuna. Se pare dinpo-
trivă, că cele mai multe din ele își vor
conserva cadrele și bazele de până acum
Sigur nu se scie decât atât, că partidul-
„Szederkényi (ugronist) se va contopi în
partidul koșutist, mai corect dis, se va
reuni éráși cu partidul-Kossuth de care
s'a fost deslipit de mai mulți ani. „Noul
partid“ (Banffy), după cum a declarat še-
ful său hr. Banffy, își menține și pe mai
departe programul și baza de la 67 „de-
mocratică“. Francisc Kossuth și-a espi-
mat, ce e drept, speranța, că ad-
mâne nu vor fi în dietă decât două partide: a cu-
ruților și a lobonților, însă până se ur-
meze acesta, are să mai trecă timp.

Ad-
după ședința dietei, partidele
din opoziție vor ține o conferență comună,
în care se va lua o hotărâre definitivă în
cestiunea fusiunei.

Crisa ministerială din România.

Până în momentul când scriem aceste
rânduri, crisa ministerială din România
încă nu s'a rezolvat. Diarele care ne-au
sosit ad-
dimineta, spun că astăzi, Marți,
d-l D. Sturdza va fi primit din nou în au-
diență de rege și în această audiență va
urma deciziunea definitivă. Pe baza celor
petrecute în zilele de Sâmbătă, Duminică
și er, se susține, că d-lui Sturdza nu-i va
succede a împiedici situațiunea în partidul
liberal, deci nici a constitui un nou mi-
nisteriu, ceea-ce va avé drept urmare ve-
nirea conservatorilor, sub presidenția d-lui
Gr. G. Cantacuzino, la putere. Se dice a-
nume, că d-l Sturdza ține sus și tare pe
lângă cabinetul din trecut, sub care se se
voteze budgetul, legea vamală și conven-
țiunile comerciale. După aceste, este aple-
cat, ca să se procedeze la o remaniere
ministerială cât mai completă. De altă
părere sunt însă aderenții d-lui I. Brătianu,
cari persistă pe lângă o remaniere ime-
diată și cer ca d-l Sturdza să obțină de
la rege încuviințarea, de a conduce ale-
gerile viitoare. În întrunirea de Sâmbătă
séra d-nii V. Lascar, M. Ferechide și I.
Brătianu și-au exprimat dorința, ca parti-
dul să fie solidar și să urmeze pe șeful
lor, însă nu pot primi constituirea unui
ministeriu, care se voteze numai budgetul
și apoi să plece de la cârma statului, de-
orece un fost ministru ar fi declarat, că
regele ar avé de gând să cheme în luna
Februarie partidul conservator la putere.

Anul nou politic.

Din incidentul anului nou gregorian,
s'au ținut cam vr'o douăzeci de discursuri
politice de cătră corifeii partidelor maghia-
re. Cercurile politice unguresci au asteptat
cu mare încordare să vadă, nu cumva în
situațiunea critică de ad-
se va ivi vr'un
moment însemnat, care în ora supremă se
dea o întorsătură neașteptată lucrurilor?

Cei-ce au sperat și au asteptat așa
ceva, s'au înșelat și de astă-dată. Nici mi-
nistrul președinte Tisza, nici conducătorii
partidelor maghiare n'au indicat un astfel
de moment. Din contră, din discursurile
politice de anul nou transpiră dăr și cu
mai mare vehemență spiritul răboinic.

Ministrul președinte Tisza și-a înce-
put discursul printr'un atac violent contra
disidenților conduși de Andrassy. Prin e-
șirea lor din partidul liberal, disidenții au
apucat pe povârnis — dișe Tisza — și a-
cum au ajuns la adâncul povârnișului. Ei

(disidenții) dau cea mai puternică armă în
mâna celor ce vr'u să sdobescă baza de
la 67. Regulamentul de cameră, ce i l'a
presentat Andrassy, este un plan de revi-
suire deplorabil, care s'ar fi sfârșit c'o pă-
călălă.

În continuarea discursului, contele
Tisza a repetat declarațiunile ce le-a fă-
cut în cameră. Vr'e să salveze parlamenta-
rismul. Decă s'ar fi retras de la cârmă, ar
fi păgubit parlamentarismul. Prin disolva-
rea dietei servește însă cu mult mai bine
causa parlamentarismului. Stăm în fața a-
legerilor și „națiunei“ îi revine problema
de a da o direcție, de a hotărî ce să se
facă în viitor.

Contele Albert Apponyi n'a făcut în
discursul său nici o alusiune cu privire la
schimbarea bazei principiilor sale politice
Din contră, în răspunsul, ce l'a dat la fe-
licitările ce i li-a adus partidul său, a spus,
că va lupta alături cu opoziția pe baza
principiară de până acum pentru restabi-
lirea continuității de drept. Discursul
contelui Apponyi conține un pasagiū, du-
pă care el tot mai sperază într'o întorče-
re spre bine. Étă ce a dis: „Peste câte-va
ore se va decide, decă va urma sau nu
evenimentul sguduilor, ca regele încoronat,
influițat de sfetnicii săi cei răi, să depă-
sască limitele puterii sale constituționale,
ori dora în momentul suprem, regele con-
dus de o inspirațiune mai înaltă, se va
opri la marginea abisului, care amenință
cu înghițire toate stipulațiunile ce s'au fă-
cut între națiune și rege la 1867“...

Br. Desid. Banffy de asemenea n'a
accentuat în discursul său ideea fusiunei.
Peste această idee a alunecat cu declara-
ția, că lupta la care s'a angajat alături
de partidele din opoziție, n'are alt scop,
decât restitutio in integrum. După ce se
va fi încheiat lupta acosta, el (Banffy) se
va reintorče la baza democratică și de la 67.

Contele Ferdinand Zichy, șeful parti-
dului poporal, a dis: „Pactul e sfânt, ce
e drept, însă și el este supus desvoltării eve-
nimentelor, prin crearea unei legi nouă.“

Ceva mai clar a vorbit Francisc Kos-
suth. Étă ce a dis el între altele la răspun-
sul, ce l'a dat la felicitările partidului său:
„E de prevădut, că cu forțe considerabil
sporile vom merge în lupta națională. Sporul
acesta nu se întâmplă și nu se pote întâm-
pla, decât pe baza principiilor independiste.“

Reiese dăr din aceste declarațiuni,
că deși partidele din opoziție vor să pro-
cedă solidar în luptele viitoare, totuși fie-
care din ele rămâne fidelă programului și
principiilor, ce le mărturisesc. În privința
acesta foarte clar s'au exprimat mai ales cei
din partidul poporal.

„Naționalitățile“.

Expunerile lui RácZ resumate și în
diarul nostru au provocat resens în cer-
cul șovinistilor și acum vine în aceeași
revistă, „M. Közélet“, un ore-care pseu-
donim să combată datele lui RácZ. Se
scie că nimic nu este mai elastic de cât
datele statistice. Cu acestea se pot face
fel de fel de grupări, după cum îi con-
vine fie-căruia. Să vedem însă ce dice ad-
versarul lui RácZ, care iscălesce „Örszem“
și care face pressei naționalităților repro-
șul, că se eschivează față cu argumentele
contrare lui RácZ.

D-l „Örszem“ susține, că RácZ este

greșit când afirmă, că inteligența maghiară scade și a naționalităților crește.

„Adevărul este, dice „Örszem“ — că procentul Maghiarilor în școlile secundare s'a urcat în cele două decenii 1880—1900 de la 73.09% la 76.75%, sau în cifre: de la 28.000 la 45.600, ceea ce va să zică o creștere de 54%, de două-ori atâta cât este coeficientul tinerimei secundare a naționalităților. Și creșterea aceasta s'a făcut cu totă politica greșită a guvernului de a înființa școli secundare în ținuturi locuite de naționalități, unde ca d. e. în Făgăraș prindeau elevii așa zicând cu arcanul, pe când regiuni întinse maghiare au rămas fără școli secundare.

Și totuși afară de Germani, a căror inteligență nu ne este periculoasă, fiindcă se asimilează, celelalte naționalități sunt reprezentate în școlile secundare cu procente disparente. Așa Românii cu 6%, Slovacii cu 3%, Sârbo-Croații cu 1.84%, Rușii cu 0.17%, așa că Maghiarii împreună cu Germanii sunt reprezentați cu 88%.

La școlile superioare, deși în timpul din urmă procentul Maghiarilor a scăzut, ceea ce se poate atribui politicii nenorocite de a spori artificial numărul elevilor secundari în mijlocul naționalităților — totuși Maghiarii sunt reprezentați cu 86.3%, Germanii cu 6%, pe când Românii abia au 4%, și Slovacii numai 1%.

Și apoi procesul asimilării durează de o mie de ani. Adevărat, că domnul care a ajuns domn din opinea română încă nu se face Maghiar, și acesta nu din considerațiuni de naționalitate, ci din considerațiuni de diferență socială și culturală, fiul acestuia însă se apropie mai mult de Maghiari și adesea se și asimilează (?)

Autorul dice că cunoșce în ținuturi românești mulți domni maghiari, pe cari nu tocmai de mult totă lumea îi cunoșce de Români, și astăzi s'au asimilat cu desăvârșire, părăsindu-și chiar religia. (Am vrut să scim și noi cât de mare este numărul acestora! Credem, că d-l „Ö“ i-ar putea număra pe degetele de la o mână! — Trad.) An de an (?) trec numeroși inteligenți gr. or. și gr. cat. la religia catolică, reformată și unitară! De altminteră din punct de vedere național separația de către rassa căreia au aparținut nu este avantajoasă. Mai mult am profita de la Românii maghiarizați, decât și-ar păstra religia și nu și-ar renega originea, ci ar da un exemplu permanent poporului lor în alipirea către maghiarism și către statul maghiar, așa cum fac bravii noștri Germani.

Să nu ne pierdem deci curajul și decât vedem că nemaghiarii se ridică în rândurile inteligenței, să scim, că ei sunt pe calea cea mai bună de a se asimila în corpul națiunii maghiare, după cum am văzut aceasta în epoca nobilimei...

Tempi passati!

Războiul ruso-japonez.

Port-Arthurul a capitulat?

Telegramele cu data de 1 Ianuarie aduc știrea, că alte trei forturi de la nord au căzut în mâinile Japonenilor. La 31 Decembrie Japonenii au luat cu asalt fortul *Sungșusan*, și la 1 Ianuarie au cucerit fortul *H.* și fortul *Palungșan*.

Depeși din Londra cu data de 2 Ianuarie spun ceva mai mult, spun, că generalul *Stössel* a predat fortăreța. Eă ce se anunță:

Londra, 2 Ianuarie. Din *Tokio* se telegrafiază, că generalul *Nogi* a primit de la generalul *Stössel*, o scrisoare în care îi împărtășește, că predă cetatea. În urma acestei scrisori, ați după amiazi ofiterii ruși și japonezi s'au întrunit în fața Port-Arthurului, ca să negocieze în cauza predării.

Condițiuni: Generalul *Nogi* a telegrafiat lui *Mikado* conținutul scrisorii generalului *Stössel* și i-a comunicat condițiunile de predare, stabilite de Ruși:

- 1) Garnisona din Port-Arthur poate să iasă din cetate păstrându-și armele.
- 2) Japonenii dau Rușilor depline onoruri militare.

În urma acestor înmăcițiuni, au început în jurul Port-Arthurului. De ați de la amiazi cetatea se află în mâinile Japonenilor.

Londra, 2 Ianuarie. După scrieri oficiale sosite aici, *Port-Arthurul s'a predat în adevăr*. *Mikado* a adresat generalului *Stössel* o depeșă, în care își exprimă admirațiunea pentru eroismul desfășurat în apărarea cetății.

Stössel a promis pe cuvântul său de onoare, că în decursul războiului nu va mai lupta contra Japonenilor, și aceștia îi dau voie de a se întoarce în patrie.

SCIRILE DILEI.

31 Decembrie.

Maj. Sa Monarchul nostru a sosit ieri seara în Budapesta. Vineri se reîntoarce din nou la Viena.

Petrecere în presă anulului nou. Comitetul „Reuniunii femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sârce din Brașov și Săcele“, împreună cu comitetul „Reuniunii femeilor române din Brașov“ aranjază Vineri în 31 Decembrie st. v. 1904 (presă anulului nou) în sala cea mare a Redutei orașenești din Brașov o petrecere cu dans. Începutul la 8^{1/2} seara. Taxa de intrare 2 cor. de persoană, balcon 3 cor. — Bilete se pot căpăta la frații Simay, la Iuliu Pop și la librăria Ciureu, și în seara petrecerii la casă.

Un proces de agitație s'istat: Se știe că cartea „*Stefan cel Mare*“, tradiții, legende, balade, colinde ș. a. culese de Theodor A. Bogdan, a fost confiscată de jandarmul Kertész din Reghinul-săseș și d-l Bogdan a fost escortat cu 4 jandarmi și mai pe urmă în procesat pentru

agitație. Procuratura din Mureș-șorheii însă prin sentința ce i-s'a înmănat d-lui Bogdan în 19 Decembrie a s'istat procedură penală, neaflând nimic agitatoric în colecție, și exemplarele confiscate s'au returnat proprietarilor. Oficiilor și organelor de administrație și jandarmeriei li-s'a ordonat de a înceta cu percheșiunile domiciliare pentru această carte. Cei-ce au această broșură să fie deci liniștiți, și cei-ce nu o au, și-o pot comanda, fără a avea temă că li-se va confisca.

Pantru masa studenților români din Brașov au intrat pe lista de colectă a elevului de la masa studenților C. Dandrea, următoarele daruri: D-l Dr. *Zosim Chirlop*, avocat în Câmpeni cor. 20, *Iuliu Porușiu*, preot în Bistra 4 cor., *Nicolae Chotșel*, primar în Certege 10 cor. și *Ioan Todea*, paroh în Albac 2 cor. Primește generoși donatori cele mai căldurose mulțămite. Direct. școl. medii gr. or. române.

Musenl istoric și etnografic. În favoarea Muzeului istoric și etnografic al Românilor din patrie, au contribuit cu răscumpărare a felicitărilor de anul nou 1905 următorii S. D.: Iosif Sterca Șuluțu, președ. Asoc. Sibiu 10 cor., Dr. Atanasie Mariescu, vice-presid. Asoc. Sibiu 10 cor., Parteniu Cosma, dir. inst. Albina Sibiu 10 cor., Dr. Ilie Beu, medic Sibiu 10 cor., Dr. Ilarion Pușcariu, arhimandrit Sibiu 5 cor., Dr. Andrei Pop, avocat B. Huedin 21 cor., Nicola Hențu, notar Seliște 5 cor., Dr. Vasiliu Crișan, avocat B. Huedin 5 cor., Constantin Căciulă, contabil B. Huedin 3 cor., Ștefan Pop, preot Filidul de mijloc 2 cor., Dr. Vasile Bologa, dir. școl. 5 cor., Dr. Miron Cristea, asesor consistorial 5 cor., Victor Fincu, exactor consistorial 3 cor., Căpitan Florianu 3 cor., Dr. George Proca, secretar consist. 4 cor., Dr. Cornel Diaconovich, prim secret. al Asoc. 5 cor., Nicolae Ivan, asesor consist. Sibiu 4 cor. Total 110 cor. Sibiu, în 1 Ianuarie 1905. Biroul Asoc.: Dr. C. Diaconovich.

Atentat contra Țarului. Diarul „*Narodni Listy*“ din Praga primește din Petersburg știrea sensațională, că la gara din *Minsk*, unde voia să meargă d-lele trece Țarul, s'a întâmplat o explozie, care a distrus total trenul personalului de serviciu al Țarului. Știrea mai spune, că explozia a ucis mai mulți servitori, și pe alții i-a rănit.

Intilnirea prințului Bulgariei cu regele Serbiei. O intilnire proiectată de mai multă vreme, a avut loc Vineri între principele Ferdinand și regele Petru. Principele Ferdinand a sosit la Belgrad la 9 jum. Intrevederea a ținut până la ora două-spre-zece fără un sfert. Ambii monarhi s'au retras în salonul de așteptare al gărei, unde au convorbit timp de o jum. de oră. Principele Ferdinand a vorbit apoi cu d-l Pasici, ministrul președinte al Serbiei, aproape trei ore. Regele s'a întretinut îndelung cu d-l Stanciov, reprezentantul diplomatic al Bulgariei la Petersburg.

Statistica învățământului privat în România. Din statistica învățământului privat din țară pe anul școlar 1902—1903 întocmită de ministrul instrucțiunii, eștragem următoarele cifre: În cursul anului școlar au funcționat 322 școli particulare, dintre cari 80 asile confesionale, 26 grădini de copii, 151 școli primare

cu programa statului și 78 cu programa proprie. Frecvențarea în aceste școli a fost de 2890 elevi în asilele confesionale, 647 în grădinele de copii, 12,692 în școlile primare cu programul statului și 8692 în cele cu programe proprii. Școlile secundare cu programul Statului se ridică la numărul de 64, dintre cari 21 de băieți și 43 de fete, cu o frecvențare de 4019 elevi, cele cu program propriu au fost în număr de 46 cu 1975 elevi. Numărul profesorilor și institutorilor, cari au funcționat în aceste școli, este de 2205, și anume: 333 institutori români, 845 profesori români, 631 institutori străini și 346 profesori străini. Adăugând la numărul elevilor din școlile private și la cel din școlile secundare publice, numărul elevilor din școlile secundare private, vom avea situația completă a învățământului primar și secundar pentru anul 1902—1903, care este de 466,741 elevi în școlile primare și 30,231 în școlile secundare.

Ofiterii români în armata austro-ungară. Din Viena vine știrea, că ministrul român de război a trimis în anul acesta un număr cu mult mai mare, decât în trecut, de ofiteri români, cari vor să se servescă în armata austro-ungară, spre a-și completa cunoștințele militare.

Consiliul comunal al orașului Bucuresci a schimbat în ședința sa de Sâmbătă seara numirile mai multor străzi, înlocuindu-le cu altele. Astfel se va numi de acum înainte strada Luterană „*Strada Ioan Ghica*“, strada Uranus „*Strada Niță Sterie*“ și strada Clemenței „*Str. C. A. Rosetti*“. Afară de aceasta s'a mai decis, ca la edificiile, în cari au locuit persoane însemnate, să se aplice câte o tablă comemorativă.

Distribuția porumbului. În Prahova (România) distribuția porumbului la țărani se face în fie-care zi. Marți și Miercuri s'au distribuit în gara Crivina 10 vagoane locuitorilor din comunele Poenari-Burki, Poenari-Apostoli, Crivina, Gorgota, Cocrăști și Habuda. Distribuția s'a făcut în gară. Porumbul a fost cumpărat de la d-l Gîrleşteanu (Dolj). D. Mișu, prefectul justiției, sacrifică o bună parte din activitatea sa îngrijind de aproape, ca distribuția să se facă în condițiuni echitabile și în mod corect. Această distribuție nu se face țăranilor după listele alcătuite dinainte și livrându-se odată totă cantitatea ce se cuvine fie-cărui țăran. S'a luat o altă normă, care este cea mai bună și anume: Se distribuie porumb pentru 1 lună și jumătate tuturor locuitorilor în lipsă, astfel ca deocamdată totă lumea să fie îndestulată și exigențele urgente să fie satisfăcute. Mai târziu li-se va distribui din nou.

Fortuni de anul nou. Anul nou s'a introdus cu furtuni și viscole mari în unele ținuturi ale continentului european. Astfel se telegrafiază din *Hamburg*, că o furtună mare a cauzat însemnate pagube în acest oraș și în împrejurime. Vre-o 50 de oameni au fost răniți. O parte însemnată a orașului *Rotterdam* a fost inundată de valurile mării. Comunicațiunea tramvaielei a fost întreruptă și multe prăvălii au fost distruse. Vaporul „*Lap*“ a naufragiat. O casă din comuna Orwyork s'a prăbușit. În *Bucovina* de asemenea s'au deslănțuit furtuni, cauzând mari pagube.

Industria petrolieră română ia din zi ce merge o extensiune tot mai mare. Din 1 Oct. 1903 până în 1 Oct. 1904 a

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

(4)

„Credo“.

De Iassy Torund.

— Fine. —

Drumul până la gară îl făcuseră împreună și parochul povestea într'aceea, ce aușise de la vorbărețul șef de gară. Șeful a spus că doctorul Steindörfer nu se simțea bine încă de ieri de la amiazi. Trecând pe la gară, s'a oprit și a beut 2—3 pahare de cognac. După aceea a făcut vr'o dece vizite medicale în Gralin, unde bănuie teribil difteria. Doctorul făcuse încă alaltăieri unui băiat operația numită tracheotomia și cum era aplecat asupra pacientului, acestuia i-a venit a tuși și o cantitate de bale i-au venit doctorului drept în față. Învățătorul, singurul asistent la această operație, a dis numai decât: „Ai să vezi d-le doctor, că o să capeți și d-ta bôla.“

Și apoi i-s'a făcut din ce în ce mai rău. El a trimis vizitiul sub un pretext ore-care acasă, și dînsul s'a dus cu trenul de șapte la Neustadt. Șeful s'a mirat încă, cum de doctorul n'a luat bilet de întorcere. Acum, firesce, știe care a fost cauza. Doctorul își cunoșcea prea bine starea și a preferat a intra în spital, decât să ducă bôla acasă și eventual să-și infecteze nevasta și copilul. Când a plecat trenul, doctorul abia se mai putea ține pe picioare. S'a urcat într'un cupeu clasa I, unde nu era decât el singur.

Bătrânului îi clăntăneau dinții de furie și necaz. I-se prezentă înaintea ochilor suflătoasă figura fiului său. A plecat fără adio, singur, ca un erou, știind bine că poate fi este ultimul său drum, din care nu se va mai întoarce spre a-și revedea în viață soția și copilul.

În inimă i-se stîrni o senzație de mulțumire: Da, așa era unicul său fiu, un om întreg, un erou! Profesorul dedă cu mîna la ochi și își șterse ceva, care îi împănă genea vederea. Inimă i-se mai calmă.

Avea presimțirea, că cel de sus va primi duelul, la care l'a provocat.

Trenul sosi și... peste o oră o birjă se opri la porța spitalului din Neustadt. Profesorul se dădu jos și își spuse numele.

„Trăiesce fiul meu!“

„Trăiesce, domnule profesor“, răspunse călugărița. Ea îl conduse pe scări în sus, povestindu-i într'aceea, că doctorul Steindörfer a cerut ați noapte să fie împărțit cu sf. cuminecătură. Profesorul nu prea dădea importanță la ceea-ce spunea călugărița. Cuminecătura? Asta nu-l privea pe dînsul. Era în sfîrșit un lucru atât de indiferent!

Intră în sală... În sfîrșit — tatăl, medicul, stetea la patul de agonie al fiului. El cercetă pulsul și schimba scurte întrebări și răspunsuri cu medicul primar și cu călugărița.

Franț Martin Steindörfer respira încă, dîr se afla în agonie. Aici nu mai încăpea vr'o iluzie. Ochii tatălui recunoscuseră această prima vedere.

Inimă pacientului continua a slăbi

din ce în ce mai mult cu tot camforul și cofeinul, cu totă șampania și vinul cel mai tare de Porto. Pulsul abia se mai simțea, une-ori se opria chiar. Și totuși — cine poate ucide speranța într'o inimă de tată?

„Ați făcut injecțiuni de strichnină, colegă? Nu?... Repede! Repede! Adă soro strichnină!“

Medicul șef strigă trei-cuvinte pentru lămurire după călugăriță. Apoi urmă o liniște. Se aușia respirația doctorilor.

Soluția s'a adus. Profesorul a făcut singur injecția și mîna lui n'a tremurat.

— O, numai acum, numai de data asta să isbutesc! Numai acum odată! Și Dîmne în câte cazuri desperate a făcut serviciul salvînd vieți!

Bolnavul respira greu. Tatăl ședea lângă pat, pipăind necontenit pulsul și pîndind cu privirea concentrată a medicului, decât să arată vr'un efect al injecțiunei.

Trecu un sfert de oră, și încă un sfert. Trecu aproape o oră... Profesorul se

crescut numărul sondelor cu aprôpe 200, ér numărul fântânelor petrolifere cu aprôpe 450. In 1 Oct. a. c. — dice statistica — au fost în întreaga Românie 2130 fântâni petrolifere, între cari 524 productive și 480 sonde, între cari 223 productive.

Presidentul unei republici — falsificator de bancnote. Din Port-au-Prince, capitala republicii Hayti, vine scirea, că judecătoria supremă a osîndit pe presidentul acestei republici și pe soția sa pentru falsificare de bancnote la 15 ani temniță, și pe foștii săi miniștri pentru același delict la câte 10 ani temniță.

O producțiune teatrală-musicală se va aranja Duminecă în 26 Decembrie st. v. cu copii școlii române gr. or. din Hunedóra în sala hot. „Hunyadi Várhoz” din Hunedóra. Inceputul producțiunii precis la orele 7 sêra. Prețul de intrare: loc. I. 1 cor. 60 b., loc II 1 cor. 20 b. Parterre 80 b. Galerie 50 b. Venitul curat se destină școlii române gr. or. din Hunedóra.

Puterea băncilor naționalităților.

In fața numărôșelor și incualificabilelor atacuri, ce continuu și la totă ocaziunea se îndreptăză în o mare parte a presei maghiare contra institutelor de bani a naționalităților și în prima linie contra băncilor române, — de sigur multora din cetitorii noștri și și din cetitorii diarelor maghiare le va fi părut o enigmă, că băncile peneprite în tot chipul, în butul atacurilor, totuși continuă a exista, a prospera și a se desvolta an de an, precum reese această cu evidență din rapôrtele și bilanțurile lor anuale.

Întrebat asupra acestei cestiuni, diarele bârfitoare fără îndoială ar deslega enigma în felul lor. S'ar grăbi a atribui întreg progresul, realizat de băncile naționalităților, puternicului sucurs material, ce ele afirmativ îl primesc din România, de la „Ligă”, din Germania de la „Deutscher Schulverein” și din Rusia de la „Societatea slavo-filă” și Dumneșu mai scie de unde. Ômenii nepeocupați și cunoscôrți ai stărilor reale de la băncile noastre însă — spre norocire sunt destui de aceștia, chiar și în cercurile neaoșe maghiare — sciu prea bine, că toate acestea nu sunt decât calumnii tendențioșe și halucinațiuni ale unor creeri înfierbântați.

Întreg secretul, pe basa căruia băncile nemaghiare diu țără pot înregistra an de an rezultate tot mai frumoșe în activitatea lor residă în prima linia în soliditatea lor, și în absoluta încredere, ce și-au sciuț-o câștiga pe baza această la publicul mare; precum și în culața, cu care caută a servi interesele clientelei lor, fără nici o deosebire de naționalitate.

Ce privește în special băncile românești, putem constata cu satisfacțiune că în trecutul de peste trei decenii al acestor aședeminte, nu s'a ivit nici un singur cas de malversațiune, spre paguba deponenților, ori a altor creditori ai a-

cestor societăți; ér casuri de concurs, în acest interval relativ destul de lung, n'avem de înregistrat decât unul singur, întâmplat în trecutul apropiat, la un mic institut de al nostru din părțile bănățene. Și aci însă pagubele nu vor fi decât de tot neînsemnate, considerând, că la finea anului 1902 suma Depozitelor și a Reescomptului de la institutul din cestiune s'a cifrat abia cu 21,000 cor.

Nu tot așa se pôte dice în general despre institutetele, în al căror interes se inscenă și se pôrta de cele mai multe ori întreaga campanie diaristică contra institutelor noastre de bani. La seria de falimente fraudulose și malversațiuni sensaționale, despre cari s'a raportat în anii din urmă diu diferitele părți ale țării și cari au dus la ruina materială adeseori ținuturi întregi, băncile nemaghiare n'au participat de loc, din contră acelea s'au întâmplat toate, fără escepțiune, la institutete de bani maghiare. Nu este deci mirare, decât între astfel de împrejurări încrederea publicului se întôrce spre institutetele de bani nemaghiare, cari, ce este drept, operază cu mai puțin sgomot, dér chivernisesc cu atât mai sigur și culant capitalurile străine încredințate administrațiunii lor.

Culața băncilor noastre și peste tot a institutelor de bani ale naționalităților, față de clientela lor, fie aceea de orice naționalitate, asemenea este notorică și în momente lucide recunoscută chiar și de presa maghiară. Nefiind întemeiate cu scop pur speculativ și de câștig, ci considerându-se pe sine în prima linie drept instituțiuni menite a veni în ajutorul populațiunii în trebuințele ei de credit, institutetele noastre de bani operază, de regulă cu dobîndi relativ mai moderate, decât cele mai multe bănci maghiare, ér în cas când clientela în urma unui an rêu economic, ori a unor pagube elementare nu pôte satisface obligămintelor sale, observă față de ea o procedură cât se pôte de umană. Împotriva băncilor maghiare din contră, nu arareori se ridică plângerî, chiar și în publicitate, că și exploatează câte-odată clientii, în modul cel mai neomenos. Cum-că gravele acuze de natura această nu sunt lipsite de o basă reală, ni-o dovedesce în mod eclatant și „nota” de mai jos, ce ne-a pus-o la dispozițiune în original un amic al revistei noastre. Cifrele, ce le conține această notă, sunt de-adreptul îngrozitoare și arată cum unele institutetele de bani maghiare își înțeleg misiunea de a ridica bunăstarea materială a populațiunii din ținutul, asupra căruia își extind activitatea. Nota de data 28 Iulie 1902 este de la o bancă din părțile transilvănene ale patriei noastre, se referă la un împrumut pe obligațiuni cu cavenți și conține următoarele poziții:

Capital	cor. 180---
Spese advocațiale	„ 34-90
Spese cu cererea de execuție	„ 21-59
Advocatului pentru corespondențe și consultare	„ 5---

Pentru admonițiuni trimise înainte de improcesare debitorului și cavenților și pentru consultări	„ 10---
Pentru consultări, corespondențe, telegrame și perdere de timp în cursul procesului și până ađi	„ 20---
8% interese din 7 Octomvrie 1901 până la 1 August 1902	„ 11-70
Competințe	„ 5---
Total	cor. 288-10

Va să dică în mai puțin de 10 luni debitorii (din întâmplare nisce bieți țărani români) au trebuit să plătescă, ca interese și alte accesorii, după capitalul de 180 corône împrumutat, horenda sumă de 108 cor 10 bani, ca pe timpul când cămătăria era la noi în plină flóre.

Nu voim să admitem, că cu astfel de spese nejustificate și ruinătoare s'ar încărca numai clientela românească a băncilor maghiare, pentru-că acesta ar fi o tristă dovadă, că nefericitele lupte politice s'au transplatat și pe terenul economic, unde n'au loc. Din contră, fiindu-ne cunoscute și alte casuri analoge, mai mult ori mai puțin grave, putem susține, fără temă de a fi desavuați, că exploatarea clientelei, cu dobândi și spese exorbitante, este nota caracteristică a activității celor mai multe bănci maghiare din provincie.

Acestui contrast dintre băncile maghiare și nemaghiare sunt a se atribui deci, în prima linie, progresele realizate de băncile naționalităților și de aci se espică, pentru ce la acoperirea trebuințelor lor de credit fôrte mulți Șecui și Maghiari, sătui de „binefacerele” băncilor lor proprii, ceretăză cu predilecțiune ghișeurile băncilor nemaghiare, românești și sâsesci.

Încerce și băncile maghiare a emula atât între sine, cât și cu băncile naționalităților, în soliditate, echitate și culață, și atunci vor puté contrabalansa cu mult mai bun succes pretinsa activitate anti-patriotică a băncilor nemaghiare, decât prin campanii diaristice tendențioșe și prin suspiționări ridicole.

(„Revista Economică”)

C. P.

ULTIME SCIRI.

București, 2 Ianuarie. Divergențele în partidul liberal nu s'au putut aplana. Sâmbătă sêra d. G. Gr. Cantacuzino șeful partidului conservator, a fost primit în audiență. Audiența această a durat mai bine de o oră. Duminecă, din cauza anului nou la catolici, regele n'a acordat nici o audiență. Se svonesce, că regele va primi dimisia cabinetului liberal.

Berlin, 2 Ianuarie. În cercurile buncherilor de aici s'a răspândit fama, că capitularea Port-Arthurului s'a întâmplat deja. O confirmare oficială n'a sosit până acum.

Londra, 2 Ian. Agenția „Reuter” primesce din Tokio scirea, că generalul Nogi s'a declarat învoit

de a negocia cu Stössel în privința capitulării. Inimicițiile la Port-Arthur au încetat.

După o altă telegramă din Tokio, predarea Port-Arthurului s'a întâmplat astăzi.

Viena, 2 Ianuarie. Ambasada japonească de aici n'a primit încă scire despre capitularea Port-Arthurului. Se crede însă, că Rușii au făcut propuneri du capitulare.

Tokio, 3 Ianuarie. Japoneșii au ocupat forturile evacuate de Ruși Ostkikvansan și Itsan. Se crede, că predarea Port-Arthurului se va face astăzi.

Bibliografie.

Au apărut următoarele broșuri: „**Banca Austro-Ungară**” de Ioan I. Lăpădatu, profesor de științe comerciale, un studiu financiar detaliat privitor la operațiunile, menirea și importanța băncei austro-ungare. La scrierea acestei broșuri-a servit autorului ca model monografia Bâncei austro-ungare a prof. M. Havas. În introducere ne spune d-l Lăpădatu, că lucrăză la un tractat teoretic asupra „Politiceii financiare de bancă” și pentru-ca acest studiu să fie mai bine înțeles, este necesar a cunoșce mai întâiu operațiile și menirea „Bâncei austro-ungare”, spre care scop a dezvoltat acest subiect independent, la înțelesul celor interesați în broșura prezentă. Prețul 1 corônă. — O a doua broșură de același autor este „**Studii de contabilitate**”, care apare ca numărul 1 din „Biblioteca băncilor române” în editura „Revistei economice”. Această broșură cuprinde rezultatul cercetărilor și încercărilor autorului de a teoretisa principiile de contabilitate pe baze matematice. Ea clarifică mai mult principiile fundamentale ale contabilității. Broșura costă 50 bani. Ambele broșuri au apărut în tipografia archidieceșană din Sibiiu 1904. Atragem atențiunea celor interesați asupra acestor lucrări valoroșe.

Diverse.

Prețul sângelui. Într'un act parlamentar fôrte vechi, emis în Tulusa (Francia) și pe care îl cităză Michel în „Histoires des races maudites”, cetim:

„În scopul ușurării sortii Cagoților, ordonăm că: în cas de răscolă vor fi pedepsiți cu môrtea numai căpeteniile, ér celorlalți Cagoți, drept pedepsă pentru călcarea legilor și instrucțiunilor referitoare la ei, li-se va tăia o bucată de carne din ambele părți ale colônei vertebrale; trebuie însă observat cu multă scrupulositate, ca greutatea totală a ambelor bucăți să nu treacă de doi funți”.

Êta dér de unde s'a inspirat Shakespeare când a scris „Shylok” séu „Evreul din Veneția”.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil Traian H. Pop.

ridică și dice cu voce stinsă: „In zadar! In zadar! Tocmai de data asta nu se arată efectul!... Móre!... Fiul meu móre!...”

Așa stetea profesorul stîlpit lângă pat cu ochii ațintiți spre fiul său și de-odată îl coveși conștiința neputinței sale ca un puhoișu nimicitor...

Vedea că totul s'a făcut ceea ce se putea face. Vedea, că aici nimic nu mai pôte ajuta. *Nimic.*

Cel de sus a împlinit ceea ce i-s'a cerut: Fiul trăesce! D'acum fă tu mai de parte! Și i-se păru că Acela, în care nu credea, în care nu voia să credă în momentul de față se uită la el de sus cu un zîmbet ironic și își bate joc de neputința lui deplorabilă.

Atunci se revoltă cel lovit sub asprimă loviturei. Cu glas tare strigă tatăl numele fiului. Voia să-i mai vadă odată privirea, ultima privire și salutul de adio al sufletului, ce se duce. Voia cu orice preț această. Nu se pôte, ca fiul lui, să se ducă așa — fără un cuvânt de adio! Profesorul luă mâna rece a fiului și o strînse

cu putere și strigă încă odată mai tare, un muget în care era tot ce pôte exprima o inimă de tată în câteva silabe. Și glasul lui a ajuns sufletul, care se afla deja aprôpe trecut peste pragul conștiinței terestre — muribundul își deschise încet ochii și se uită la tatăl său.

Ce privire streină și solemnă! O privire ca din altă lume, care îl sgudui pe tatăl până la măduvă.

O ultimă și teribilă sfortare: „Tată!” bălbăiau buzele, cari de ceasuri întregi nu pronunțaseră nici un sunet. Apoi urmă o horcăială, o bolboroselă fără înțeles, o ridicare subită a capului — și acum, ca o ultimă sfortare de îndîrjire impotentă a spiritului ce se svircolesce luptând împotriva materiei care se surpă, gângăvind, abia înțeles, un suflu, numai pentru urechea încordată a tatălui perceptibil: „Să îmi crescî copilul în credința în D-șeu!”

S'a sfîrșit! Era testamentul fiului cătră tată. Ultima sa voință.

Un fior trecu prin tot corpul bătrânului.

Ere acesta răspunsul Atotputernicului și Nemilosului, care și-a bătut joc de disperarea inimei de tată?

Încă câteva respirații și după o scurtă pauză, o ultimă horcăială: Capul cădî îndêrêt. Trăsăturile feței se întepeniră.

„Fiul meu! — strigă bătrânul — și față și-o ascunse în perină, alături de față de oără și solemnă a mortului.

In ajupul Crăciunului, dimineața, Franț Martin Steindörfer fu dus la ultimul locaș în orașul străin.

N'au putut să transporte cadavrul acasă. N'au putut să boteze copilul, cum doria mama, lângă coșciugul deschis al tatălui. Autoritățile au oprit transportarea.

Târdu după amiadî, când clopotele anunțau serbătorea iubirei și a păcii și când primele lumini se iviau sficioșe prin amurg, un mic convoișu porni în Brennek de la casa doctorului spre biserică.

Mic și trist convoișu! Tînăra veduvă, îmbrăcată în haină lungă de doliu, cu o-

chiî stîngi de plâns și cu fața subțiată, albă ca zăpada, mergea răzimată de brațul socrului, care era încă tot drept și voinic.

La actul botezului, profesorul Ludwig Steindörfer ținea în brațe pruncul, pe fiul fiului său, și rosti după preot cu glasul convingerii: „Cred într'unul Dumneșu Tatăl...”

Cuvintele sunau ca un jurămint.

Bătrânul își plecă adînc capul. În ora această el a mărturisit nu numai pentru pruncul necunoscôr, ci și pentru propriul său suflet trufaș credința în ființa eternă, mai mare și mai puternică, care este de-asupra lui. În urechile lui răsunau ca glas de buciom și bubuiau ca rostite de limbi de metal ultimele cuvinte ale fiului muribund: „Să-mî crescî copilul în credința în Dumneșu!”

Și pentru a treia oră repetă bătrânul solemn: „Cred într'unul Dumneșu!”

Delealetea.

Călinarul Plugarului.

In editura tipografiei A. Mureșianu a apărut „Călinarul Plugarului“ pe anul comun 1905. — Anul XIII.

Ca și în anii trecuți, așa și în anul acesta — al treisprezecelea al existenței sale — „Călinarul Plugarului“, fidel numelui său, intră în casele cărturarilor și omenilor noștri de la sate și orașe, ca prin învățăturile și povețele din ramura economiei să le îmbogățească cunoștințele și să-i îndemne la muncă rațională, servindu-le tot-odată de călăuză în viața practică. În afară de acesta, cei cari se vor grăbi a-și procura „Călinarul Plugarului“, vor mai avea privilegiu de a-și petrece câte-va ore vesele și senine, cetind bucatile alese și instructive din partea literară și distractivă, anecdote în prosă și versuri, glume, povești și diverse.

Conținutul „Călinarului Plugarului“ este următorul:

Cronologia anului. — Regentul anului. — Sărbătorile și alte zile schimbătoare. — Calculul sărbătorilor mai mari. — Posturile. — Urmăză partea strict calendaristică: cele 12 luni ale anului, la fie-care lună dându-se sfaturi despre lucrările, ce are să le facă economul, care ține se-și poarte economia după toate cerințele. — Taxele telegramelor și postale. — Taxele pentru pachete și pentru porto-tarif după greutate. În partea aceasta se dau îndrumări cu privire la regulile de observat la trimiterea de scrisori, bani și pachete. — În rubrica despre timbre și taxă, se arată, ce anume timbre și taxe se cer la tot felul de petiții, documente etc.

Rubrica *têrgurilor* e și de rëndul acesta foarte bogată. După datele oficiale și de nou îndreptate și publicate de ministerul de comerț, se arată *têrgurile* libere din Ardeal, Bănat și țera ungurească, cu observațiile necesare; apoi *têrgurile* din Bucovina și Ungaria, precum și *têrgurile* aranjate în serie cronologică (după lună).

Partea economică a Călinarului cuprinde următoarele articole din ramura economiei: *Cunoșcerea pământului*, de Th. A. Bogdan; *Cultura rațională a cartofului*, de Gh. Manolescu; *Economul ca doctor*, de Ioan Georgescu; *Ingrijirea și pregătirea pământului în școala de pomi*, de A. Bolder; *Cultura macului*.

În partea literară se publică: „Groșita, care i-a adus noroc“, o frumoasă povestire de Jassy Torlund (trad. Onită); *Ochii negri* (poveste) de E. Părianu; *Legenda Ștefan cel Mare și ingerii*. Urmăză *Anecdote populare și Glume*, de Marion Speranță și alți scriitori, în versuri și prosă.

O ilustrațiune reprezentând vechia cetate a Huniadeștilor.

Se publică apoi *Povești interesante și instructive pentru viața economică și casnică*. Câte-va sfaturi din ale bucatăriei și Diverse.

Partea restantă cuprinde anunțuri pe mai multe pagini.

Călinarul Plugarului costă exemplarul 44 bani + porto, și se vinde la Tipografia A. Mureșianu Brașov. Abonații diarului nostru pot să procure călinarul și de-odată cu reînnoirea abonamentului la foia noastră.

Cursul la bursa din Viena.

Din 2 Ianuarie n. 1905.

Renta ung. de aur 4%	118.60
Renta de corone ung. 4%	98.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	88.80
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.80
Bonuri rurale croate-slavone	98.50
Impr. ung. ca premii	209.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	162.—
Renta de hârtie austr.	100.20
Renta de argint austr.	100.20
Renta de aur austr.	119.50
Renta de corone austr. 4%	100.35
Bonuri rurale ungare 3½%	91.20
Losuri din 1860.	155.75
Acții de-ale Băncei austro-ungar.	16.24
Acții de-ale Băncei ung. de credit	802.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	677.50
Napoleondori	19.08
Mărci imperiale germane.	117.55
London vista.	239.62½
Paris vista.	95.32½
Note italiene	95.30

Nr. 10489—1904.

PUBLICAȚIUNE

referitor la fassionarea veniturilor aparținătoare la darea de venit de cl. IV.

Amploiații de stat, amploiații judecătorești, amploiații vre-unei fundațiuni comune, oficianții comunali, oficianții bisericesci, oficianții unei societăți, seu oficianții privați, oficiali, cancelisti, personal c-ri în luna Ianuarie 1905 trag leafă fixă seu pensiune, gratificațiune ori taxe de onore; veduvelor cari trag pensiune, seu gratificațiune, conducătorii de prăvălii, cari sunt aplicați constant, ingrijitorii, manipulatorii, comptabili, cassari și peste tot toate acele calfe și toți lucrătorii auxiliarii cari au leafă lunară mai mare de 80 cor., precum și preoții, cari au leafă fixă, profesori, învățători, instructori, scriitori, artiști, servitori de cancelarie etc. sunt obligați ca să indice în foia de fassionare, ce li se va trimite gratuit, venitul aparținătorii în darea de venit de cl. a IV, afară de aceea direcțiunile întreprinderilor și a institutelor, primăria, cassa, proprietarii de pământ seu de prăvălie, de la care contribuabilii își trag plata, încă se pot obliga, ca despre persoanele aplicate la dănsii seu în prăvălia lor, să înainteze o listă cu numele și plata respectivilor la comisia pentru satorirea dării.

Plătitorii de dare au să arete în foia de fasionare pe basa datelor din a. c. seu a anului antecedent peste tot leafa ordinară, pensiunea, gratificațiunea seu competența de onore, cu un cuvânt toate acele venituri, cari le trag în urma ori și cărui serviciu împreunat cu oficiul lor, fie 'n bani gata, seu în naturalii, seu în alte beneficii.

De sub fassionarea acestor venituri nu sunt scutite nici chiar acele competențe, pentru cari nu se plătesce dare, deore-ce numai persoanele competente de a satori și prescrie darea sunt chimate de-a judeca, că vre-un câștig ore-care în bani gata seu un venit în naturalii seu alte venituri cad în sfera dării de venit de cl. IV, seu nu.

Prin fassionare falsă a veniturilor aparținătoare dării de venit de cl. IV cu intențiunea de-a păgubi statul (§ 31 din art. de lege XXIX 1875) se comite transgresiune în contra veniturilor statului, care se pedepsește 1—8 ori cu suma cu care a voit să păgubescă statul. Suma care o constatează definitiv organele competente pentru satorirea dării, se consideră drept sumă cu care s'a păgubit statul, oficianții întreprinderilor publice cari sunt deobligate a da socoteala publică, asemenea și cei a Reuniunilor nu fasionază, ci întreprinderile și reuniunile respective sunt obligate a fasiona venitele acelora, de a încasa dela dănsii darea de venit aruncată și de-a o plăti la cassa statului în quartale de an.

Ofiterii, oficianții și amploiații, cari își trag plata de la stat seu de la cassa vre-unei fundațiuni publice manipulată de stat, nu sunt obligați să fasioneze, darea de venit a acestor contribuabili o satoriese oficiul

financiar și o incasează în cassa comună prin detrageri lunare.

Deacă cine-va are mai multe venituri cari aparțin dării de venit de classa a IV., atunci toate aceste venituri se contrag și după suma contrasă se prescrie darea de venit de cl. a IV-a.

Brassó 1904, Decemvrie.

Perceptoratul orașenesc.

Nr. 10489—1904.

PUBLICAȚIUNE

referitoare la fasionarea veniturilor aparținătoare la darea de câștig cl. a III.

Contribuabilii sunt obligați de a fasiona până în 20 Ianuarie 1905 venitul curat după câștigul seu afacerea sa, pe timpul celor 3 ani premergători ai anului de dare, seu dacă afacerea nu ar exista de atâta timp, atunci venitul curat pe timpul dela înființare, adică pe timpul existenței aceleia.

Ca câștig curat se consideră partea aceea a veniturilor din afacere seu ocupațiune, care restază după ce se detrag spesele necesare pentru continuarea afacerii seu a ocupațiunii; acele spese însă a proprietariului afacerii seu peste tot a plătitorului de dare, cari nu sunt în legătură nici cu afacerea, nici cu ocupațiunea, ei se recer seu pentru susținerea sa, seu a familiei — nu vin detrasedin venitul agonisirii.

Deacă cineva trage venit din mai multe întreprinderi și isvóre de agonisire seu de venit, este deobligat de a fasiona separat despre fiecare întreprindere, afacere seu agonisire.

Acei plătitori de dare, cari lucrează cu calfe, trebuie se alătureze la fasiune și o listă despre lucrători,

în care e de-a se induce prompt numele respectivilor, ziua intrării în serviciu și leafa lunară seu anuală.

Acel plătitor de dare, care intră în șirul plătitorilor a dării de venit de cl. a III. numai după conscrierea contribuabililor și a obiectelor de dare, este obligat să-și înainteze fasiunea în decurs de 2 luni de zile, numărând dela ziua deschiderii afacerii sale, supuse dării.

Listele pentru fasionarea veniturilor aparținătoare dării de venit de cl. a III., precum și a calfelor aplicate în afacere, se dau plătitorilor de dare gratis din partea antistiei (perceptoratul orașenesc).

Cei ce fasionază sunt obligați a implea toate rubricile din listă, și ca dovadă că singuraticile date le-au comunicat punctuos și conșciențios, în loc de jurământ i-și dau cuvântul de onore ca cetățan, i-și subscriu numele, adăugând ziua și locul.

Acesta fasiune trebuie subșternută antistiei comunale (perceptoratul orașenesc) în decursul terminului mai sus amintit.

Totii acei plătitori de dare, cari cu ocaziunea conscrierii contribuabililor și a obiectelor de dare, fasionază fals în scris seu verbal despre afacerile, întreprinderile, câștigurile și isvórele de venit, cu scopul de-a păgubi statul, seu denegă acestea, seu i-și basază fasiunea pe date a căror falsitate se pôte documenta, prin denegarea în parte, seu peste tot a singuratecelor obiecte de dare, comit transgresiune în contra veniturilor statului și se pedepsește în sensul §-i 100, al art. de lege XLIV. din 1883.

Brassó, 1904 Decemvrie.

Perceptoratul orașenesc.

ABONAMENTE

LA

„Gazeta Transilvaniei.“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România și străinătate:
Pe trei luni . . . 6 cor.	Pe trei luni . . . 10 fr.
Pe șese luni . . . 12 „	Pe șese luni . . . 20 „
Pe un an 24 „	Pe un an 40 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România și străinătate:
Pe an 4 cor.	Pe an 8 fr.
Pe șese luni . . . 2 „	Pe șese luni . . . 4 „
Pe trei luni . . . 1 „	Pe trei luni . . . 2 „

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin
— mandate postale. —

Domnii cari se vor abona din nou, să binevoască a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea

„GAZETEI TRANSILVANIEI.“